

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1775/2512

นางสมจิตต์ ทองมั่งกร (หม้าย) ในฐานะส่วนตัวและมารดาผู้แทนโดยชอบธรรม ของผู้เยาว์ 5 คน โจทก์ นางบี๊ฉั่ว ทองมั่งกร ทองมั่งกร ผู้วายชนม์ จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1744, ป.พ.พ. มาตรา 1463, ป.พ.พ. มาตรา 1466

ย่อ / หลักกฎหมาย

มาตรา 1744 มุ่งหมายถึงการส่งมอบทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทซึ่งมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งมรดก โดยผู้จัดการมรดกไม่มีข้อโต้แย้งสิทธิในข้อใด หาใช่บทบัญญัติห้ามทายาทฟ้องผู้จัดการมรดกเพื่อตั้งสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งมรดกจากผู้จัดการมรดกซึ่งโต้แย้งสิทธิของทายาทนั้น ๆ ไม่ เมื่อปรากฏว่าที่ดินเป็นสินเดิม แม้ภายหลังการสมรส ที่ดินนี้จะมีราคาเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมมากเพียงใดก็ตาม ที่ดินดังกล่าวก็ยังมีสภาพเป็นสินเดิมอยู่นั่นเอง ราคาที่ดินที่เพิ่มขึ้นหาใช่ดอกผลของที่ดินไม่ จึงแยกถือเอาราคาในส่วนที่เพิ่มขึ้นเป็นสินสมรสไม่ได้

คำพิพากษา

คดีนี้ โจทก์ฟ้องว่า เมื่อประมาณ ๓๕ ปีมานี้ (ก่อนมีการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕) จำเลยแต่งงานกับนายแมน ทองมั่งกร เกิดบุตรด้วยกัน ๑ คน แล้วต่อมาภายหลัง นายแมนได้อยู่กินกับโจทก์โดยมิได้จดทะเบียนสมรส เกิดบุตรด้วยกัน ๕ คน นายแมนได้จดทะเบียนรับรองว่าผู้เยาว์ทั้ง ๕ คนซึ่งเกิดจากโจทก์เป็นบุตรของนายแมน ครั้นวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๐๙ นายแมนตาย นายแมนมีทรัพย์สินอันเป็นสินเดิมก่อนสมรสกับจำเลยจำนวน ๒๐๓,๐๐๐ บาท มีสินสมรสคิดเป็นเงิน ๑๖๙,๘๐๐ บาท ค่าเช่าเหมืองในอนาคต ๒๐,๐๐๐ บาท ทรัพย์สินดังกล่าวจึงตกเป็นมรดกให้แก่บุตรและภรรยา ต่อมาวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๐๙ โจทก์จำเลยซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกได้ทำหนังสือสัญญาประนีประนอมยอมความแบ่งปันมรดกในควมว่า โจทก์ในฐานะส่วนตัว ได้รับแบ่งที่ดิน ๑ แปลง ส่วนผู้เยาว์ทั้ง ๕ คนซึ่งเป็นบุตรได้รับแบ่งปันที่ดิน ๓ แปลง และเงินสด ๔๐,๐๐๐ บาท แต่ในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความนี้ โจทก์ในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ทั้ง ๕ มิได้รับอนุญาตจากศาล สัญญาดังกล่าวจึงย่อมไม่ผูกพันผู้เยาว์ และผู้เยาว์ทั้ง ๕ คงมีสิทธิได้รับแบ่งปันมรดกของนายแมนบิดา ตามส่วนที่กฎหมายกำหนดไว้ส่วนการที่โจทก์ในฐานะส่วนตัวได้รับส่วนแบ่งที่ดิน ๑ แปลงตามสัญญานั้น เป็นนิติกรรมที่สมบูรณ์ โจทก์จึงย่อมได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงนี้ โจทก์ได้เรียกร้องสิทธิดังกล่าวจากจำเลยแล้ว แต่จำเลยปฏิเสธและโต้แย้งสิทธิ จึงขอให้พิพากษาว่า (๑) โจทก์ในฐานะส่วนตัว มีสิทธิได้รับที่ดิน ๑ แปลงตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ขอให้จำเลยโอนให้ มิฉะนั้นให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา (๒) สัญญาประนีประนอมยอมความไม่ผูกพันผู้เยาว์ทั้ง ๕ (๓) ผู้เยาว์ทั้ง ๕ คนมีสิทธิได้รับแบ่งมรดกรายนี้ตามส่วนที่ควรได้ตามกฎหมาย (๔) ให้ประมวลราคาทรัพย์สินมรดกและแบ่งปันกันเองก่อน หากไม่ต้อง ให้ขายทอดตลาดแบ่งปันกันตามส่วน จำเลยให้การว่า สัญญาประนีประนอมยอมความเป็นสัญญาต่างตอบแทน หากส่วนหนึ่งของ สัญญานั้นก็ใช้ไม่ได้ทั้งฉบับ จึงไม่มีความจำเป็นต้องยกที่ดินให้แก่โจทก์ นอกจากนี้การทำสัญญาประนีประนอมยอมความก็เพื่อระงับข้อพิพาทซึ่งอาจมีขึ้นเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก แต่เมื่อมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นแล้วเพราะโจทก์เองเป็นต้นเหตุ ข้อตกลงที่จะยกที่ดิน จึงย่อมสิ้นไป จำเลยมิได้

ปฏิเสธและโต้แย้งสิทธิ หากแต่เรื่องนี้ ศาลได้แต่งตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดก และยังอยู่ระหว่างการจัดการมรดก ซึ่งจำเลยต้องรายงานให้ศาลทราบและขออนุมัติต่อศาล การส่งมอบทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาท ผู้จัดการมรดกมีสิทธิที่จะหน่วงเหนี่ยวไว้ได้ตามกฎหมาย การแบ่งปันก็ยังไม่ทราบแน่ เพราะศาลยังมิได้อนุมัติ ทั้งเวลายังไม่ถึงกำหนด การที่โจทก์นำคดีมาสู่ศาลในวันที่โจทก์ ยังไม่มีเหตุอันชอบด้วยกฎหมายที่จะกระทำได้ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า สัญญาประนีประนอมยอมความไม่ได้รับอนุญาตจากศาลเป็นโมฆะ จึงไม่ผูกพันผู้เยาว์ทั้ง ๕ และโจทก์ในฐานะส่วนตัวไม่มีสิทธิได้รับที่ดินตามสัญญา พิพากษาให้เอาสินสมรสและค่าเช่าเมืองแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ให้จำเลยได้ ๑ ส่วน ที่เหลือ ๒ ส่วนรวมกับสินเดิม แบ่งออกเป็น ๗ ส่วน ตกให้แก่ผู้เยาว์ทั้ง ๕ คน ๆ ละ ๑ ส่วน ทรัพย์สินที่ไม่ใช่เงินสด ให้ประมูลราคาระหว่างกันเองก่อน ถ้าตกลงกันไม่ได้ ให้ขายทอดตลาดเอาเงินแบ่งกันตามส่วน ให้ยกฟ้องโจทก์ในฐานะส่วนตัวเสีย โจทก์จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกาว่า (๑) โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องขอแบ่งมรดก เพราะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๔๔ จำเลยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทก่อน ๑ ปี (๒) ที่ดิน ๔ แปลงซึ่งเป็นสินเดิมนั้น เดิมมีราคาถูกเพราะเป็นที่รกร้างว่างเปล่า ต่อมานายแมนกับจำเลยใช้เงินซึ่งเป็นสินสมรสทำการปรับปรุงที่ดินทั้ง ๔ แปลงมีราคาสูงกว่าเดิมมาก จึงควรหักให้เป็นสินสมรสที่จะต้องแบ่งแก่จำเลย ๑ ใน ๓ เสียก่อน เหลือจากนั้นจึงได้แก่ทายาท สำหรับฎีกาข้อ ๑ นั้น ศาลฎีกาเห็นว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๔๔ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหน้าที่ของผู้จัดการมรดก ที่ไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทก่อน ๑ ปี นับแต่วันที่เจ้ามรดกตาย ซึ่งมุ่งหมายถึงการส่งมอบทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทซึ่งมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งมรดก โดยผู้จัดการมรดกไม่มีข้อโต้แย้งสิทธินั้นแต่อย่างใด หาใช่บทบัญญัติห้ามทายาทฟ้องผู้จัดการมรดกเพื่อตั้งสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งมรดกจากผู้จัดการมรดกซึ่งได้แย้งสิทธิทายาทนั้น ๆ ไม่ ฟ้องของโจทก์คดีนี้เป็นฟ้องตั้งสิทธิที่โจทก์จะได้รับส่วนแบ่งมรดกรายนี้จากจำเลยในฐานะทายาทและผู้จัดการมรดกซึ่งยังโต้แย้งสิทธิของโจทก์อยู่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง ส่วนฎีกาข้อ ๒ นั้น เมื่อปรากฏว่าที่ดิน ๔ แปลงเป็นสินเดิม แม้ภายหลังการสมรสที่ดินนี้จะมีราคาเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมมากเพียงใดก็ตาม ที่ดินดังกล่าวก็ยังมีสภาพเป็นสินเดิมอยู่นั่นเอง ราคาที่ดินที่เพิ่มขึ้นหาใช่ดอกผลของที่ดินไม่ จึงแยกถือเอาราคาในส่วนที่เพิ่มขึ้นเป็นสินสมรสไม่ได้ จำเลยไม่มีสิทธิขอให้หักราคาที่เพิ่มขึ้นเป็นสินสมรสที่จะต้องแบ่งให้แก่จำเลย ๑ ใน ๓ เสียก่อน พิพากษายืน

องค์คณะ

จินตา บุญยอาคม · บัญญัติ สุขารมณ์ · วินัย ทองลงยา

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/1775/2512>